

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2013 m. spalio 11 d. *

Veikla įamžinta rašytiniuose paminkluose

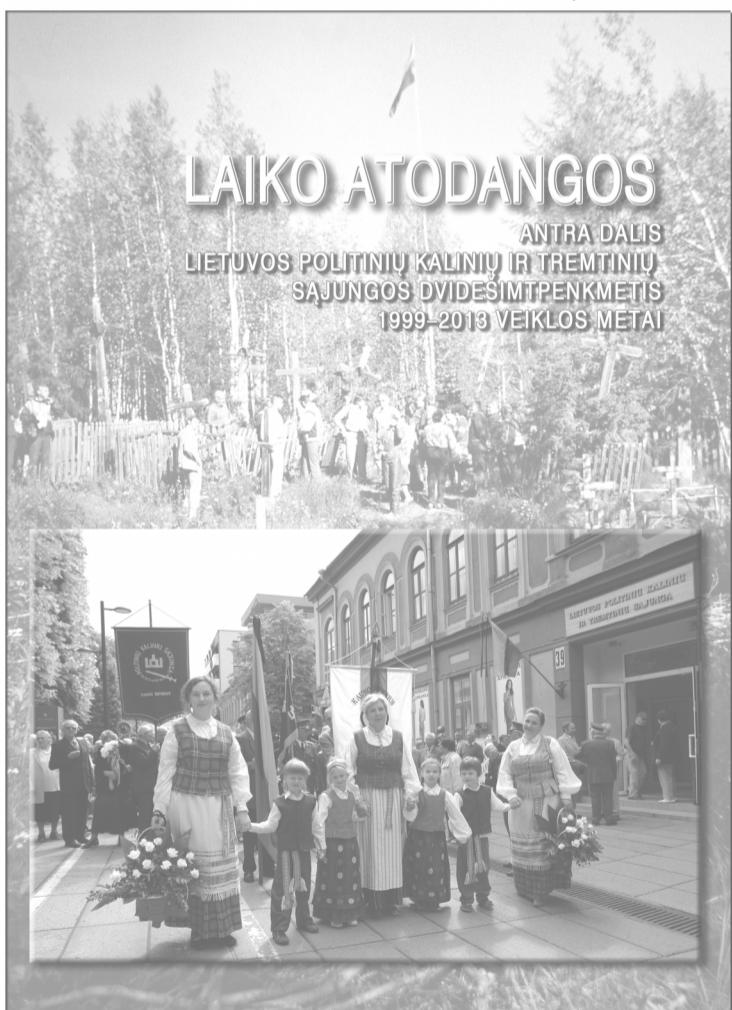
Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos 25-mečiui pasitinkame dviem naujomis knygomis – LPKTS pastarųjų 15 metų veiklą apžvelgiančia „Laiko atodangų“ 2-aja dalimi (pirmoji išleista 1998 metais, minint sajungos 10-metį) ir 25 metų laikotarpiu LPKTS išplatintų dokumentų rinkiniu „LPKTS veiklos 25 metai“.

Knygos „Laiko atodangos“ 2-oje dalyje aptariama Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos struktūra ir aprašoma jos 44 filialų (tieki pateikė medžiagą) veikla – paminklų rezistencijos ir tremties aukoms statymas, knygų leidyba, patriotinių

renginių organizavimas, buvusių tremtinių ir politinių kalinių chorų bei Rezistencijos ir tremties muziejų veikla, bendradarbiavimas su kitomis visuomeninėmis organizacijomis ir jaunaja karta.

Knygos ižangoje LPKTS pirmininkas dr. Povilas Jakucionis prisimena „Tremtinio“ klubo, iš kurio išaugo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga, įkūrimą, įvardija organizacijos narių skaičiaus kaitos priežastis ir pagrindinę idėją, – tai istorinio atminimo išsaugojimas ir įamžinimas, Laisvės kovų istorijos puoselėjimas, jaunimo patriotinis ugdymas.

(keliamas į 5 psl.)

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“!

„Lietuvos pašto“ skyriuose ir internetu prenumerata.post.lt galite užsiprenumeruoti savaitraštį „Tremtinys“. Prenumerata priimama iki kiekvieno mėnesio 22 dienos.

Prenumeratos indeksas 0117, kaina: 1 mėn. – 8,16 Lt, 3 mėn. – 24,48 Lt.

Dėkojame skaitytojams.

25 prasmingos veiklos metai

Mielieji,

Ne kiekviena organizacija sulaukia tokio gražaus jubiliejaus, kokių švenčia Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga, per ketvirtį amžiaus išsaugojusi, išpuoselėjusi, išgryniusis savo gyvavimo tikslus, siekius ir idėjas, sukūrusi tvirtas tradicijas, subūrusi likimo brolius ir seseris.

Bendras likimas, kai šimtai tūkstančių lietuvių atsidūrė okupanto nemalonėje, nes nuoširdžiai mylėjo savo gimtajį kraštą, grįžusiuosius iš tremties ir lagerių, atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, sutelkė bendrai istorinio atminimo įamžinimo veiklai.

Per 25 metus visoje Lietuvoje pastatytą šimtai paminklų rezistencijos ir tremties aukoms, išleista šimtai knygų

tremties ir rezistencijos tematika, suorganizuota tūkstančiai patriotinių renginių. Veikia apie 40 buvusių tremtinių chorų ir ansamblių, kone kiekvienam mieste įkurta po Rezistencijos ir tremties muziejų ar ekspoziciją.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga, vienijanti kelias dešimtis tūkstančių narių, nepaliauja stebinti ne tik savo prasminga patriotinė veikla, bet ir politinėmis ižvalgomis, blaiviu mastymu, susirinkimuose, suvažiavimuose, saskrydžiuose primamais ir valdžios institucijoms išsiunciamais pagrįstais reikalavimais, išdėstytais pareiškimuose, rezoliucijose.

Nors daug kas guodžiasi, jog jėgos jau silpsta, nemažai

likimo brolių ir sesių iškeiliauja Amžinybėn, LPKTS užsibrėžtų tikslų ir darbų virtinė, atrodo, nesibaigia. Ir negali baigtis. Vis glaudžiau bendradarbiaujame su kitomis visuomeninėmis organizacijomis ir jaunaja karta – juk mus vienija meilė Lietuvai, jos istorijai, didvyriams. Ir į LPKTS gretas pamažu išsilieja jaunų, neabejingų Tėvynės likimui žmonių. Mūsų darbus tėsia patriotinių jaunimo organizacijų nariai.

Pasveikinkime vieni kitus šio gražaus jubiliejaus proga, palinkėkime vieni kitiems sveikatos, stipribės ir prasmingų darbų Lietuvos labui.

LPKTS valdyba,
„Tremtinio“ redakcija

Miei bendražygiai,

Mūsų protas ir širdis džiaugiasi, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungai sulaukus dvidešimt penkerių. Ketvirtis amžiaus, kai paliekame savo pėdsaką amžių kelyje, mindami tėvų ir protėvių prakaitu ir krauju laistyta Tėvynės žemę.

Bočių gyvenime meilė Tėvynei buvo gyva kasdienybėje. Be jos – kaip be duonos. Tas amžių kartą palikimas padėjo mums išgyventi lage-

rius ir tremtį, parneštigimtinėn Laisvės kibirkštį, uždegusią Atgimimo Sajūdžio ugnį.

Dvidešimt penkeri metai, kai susibūrė „Tremtinio“ klubas. Reikėjo drąsos, ryžto, tvirto tikėjimo teisingumo pergale, kad būtų sukurta tokia tvirta organizacija – Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga, gaubianti visą mūsų šalį, vienijanti dešimtis tūkstančių bendražygį, tvir-

tūdvasia ir vieningumu. Metų metus vienybę liudija Ariogalos slėnis, skambančios kaledžius ir tremtį perėjusios dainos.

Lyg Nemuno vandenys bėga laikas, nusinešdamas ir pavasario drumzles, ir tyru šaltinių skaidrumą, ir bendražygius, siekusių, kad laiko upės krantai žydėtų, sodinus juose medį, sėjusius grūdą.

(keliamas į 2 psl.)

Spalio 12 d. (šeštadienį) Kauno sporto halėje (Perkūno al. 5, Kaune)
įvyksiančio jubiliejinio Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių suvažiavimo programos:

9 val. šv. Mišios už žuvusius, mirusius buvusius politinius kalinius ir tremtinius Šv. Antano Paduviečio bažnyčioje (Radvilėnų pl. 11);

Nuo **10 val.** dalyvių ir svečių atvykimas į Kauno sporto halę, registracija;

11 val. suvažiavimo atidarymas;

11.30 val. dokumentinio filmo apie 25 metų LPKTS veiklą pristatymas;

12 val. svečių sveikinimai;

12.30 val. pranešimai;

13.15 val. LPKTS Garbės

pirmininko regalijų įteikimo ceremonija;

13.30 val. jungtinio choro šventinė programa;

14 val. valstybinio dainų ir šokių ansamblio „Lietuva“ šventinis koncertas;

15 val. suvažiavimo uždarymas.

Atvažiavusieji į šventę automobilius galės pasistatyti aikštėje prie S. Dariaus ir S. Girėno paminklo (šalia sporto halės), iškart užvažiavę ant Parodos kalno.

Kauno sporto halėje veiks LPKTS knygynėlis,

bus galima užsiprenumeruoti „Tremtinį“, veiks kavinukės, budės medikai.

I 25-mečio šventę malonai kviečiame atvykti visus buvusius politinius kalinius, tremtinius, Laisvės kovų dalyvius su šeimomis, draugais, bendraminčiais. Ypač laukiame dalyvavusiuojų pirmajame buvusių tremtinių suvažiavime 1988 metais.

Mieli bendražygiai,

(atkelta iš 1 psl.)

Ne sau – mums visiems – kad laimė nebūtų tik viešnia mūsų namuos.

Neišblės pagarba išėjusiems bendražygiam.

Prięjė laiko riboženkli esame dėkingi visiems rēmu siems mūsų darbus, palaiki siems kelyje, kurį skyrė Aukščiausiasis, kurį pasirinkome laisva valia. Tikime tiesos per gale. Užaugas nauji želmenys, neužnuodytai ateizmo, bolševizmo ir kitų „izmų“ nuodais. Dirbsime ir neprarasime vilties, kad augs ir gausės bendražygiai gretos.

Vartau knygu lapus. Ne vienoje autoriaus ranka įrašyta: „Bendražygiai...“ – nežinau brangesnio žodžio. Didele garbė būti bendražygiai žygiję už istorinę atmintį, šalies gerovę, pagarbą savo tautai, patyrusiai tiek kančios. Ben dražygiai rašo knygas, stato paminklus, rengia konferencijas ir minėjimus. Kad nieko nepamirštume ir niekas nebūtų pamirštas. Džiugu, kad galime vadinti bendražygiai jaunimą, vykstanti į ekspedicijas „Misija – Sibiras“, užrašantį senelių prisiminimus, kad patirtos kančios neliktu tik randais veiduose ir širdyse, bet ir ainių atmin tyje. Mūsų pareiga, kad jie žinotų žygių kryptį, nepasuktų klystkeliu, saugotų tėvų ir protėvių žemę, stiprintų ir gintų bendražygiai palikimą – meilę Dievui ir Tėvynei, bet ne pinigams.

Mes einame partizanų kovų takais. Norime, kad naujoji karta – mūsų vaikai ir vakaicių eitų ir mūsų kovų takais, kovotų už istorinį teisinumą, prieš nuolatinius bandymus aukštinti nusikaltusius tautai, juodus dažytis baltais. Norime, kad televizija, internetas nepaglemžtų jaunujujų sąmonės, nepalikdamas vietas tėvų ir protėvių puoselėtomis vertybėmis ir papročiamis.

Mieli bendražygiai! Susimkime rankomis, kaip Baltijos kelyje. Mokėjome pasakyti „Ne“ nelaisvei, priespaudai, mokėjome pasakyti „Ne“ visam blogiui, kerojančiam mūsų žemėje, jau be svetimų, bet su dar svetimėnais savais. Nors politiniai kaliniai ir trentiniai – išeinanti karta, tačiau siekiame, kad nuo amžių iš kartos į kartą perduodamas Laisvės troškimas neblėstę, sustiprintas trentimi, lageriais ir partizanų krauju išliktu ainių atmintyje, kaip Tėvynės laisvės garantas.

Algirdas BLAŽYS

TS-LKD PKTF ir LPKTS valdybų posėdžiai

Spalio 5 dieną LPKTS būstinėje įvyko Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų Politinių kalinių ir trentinių frakcijos (TS-LKD PKTF) valdybos posėdis. Bendru sutarimu patvirtinus darbotvarkę ir reglamentą, posėdžio viešnia TS-LKD vykdančiosios sekretoriés pavaduotoja Aistė Gedvilienė pristatė TS-LKD projektinės veiklos galimybes skyriams ir kitiems struktūriniams padaliniams, kurios pagrindiniai tikslai – partijos plėtra ir pasirengimas rinkimams. Finansuojama iki 80 procentų projekto sumos. Projektus galima teikti nuo spalio 1 dienos visus metus. TS-LKD skyriai ir struktūriniai padaliniai, susidomėjė projektine veikla, gali kreiptis į A.Gedvilienę el.paštū: a.gedviliene@tsajunga.lt, tel. 8 682 04 808.

PKTF tarybos pirmininkas dr. Arvydas Anušauskas, apžvelgdamas politinę situaciją Lietuvoje, paminėjo, jog šiuo metu sulaukia ypač daug kreipimusių, kurie turėtų būti skirti valdantiesiems, tačiau žmonės, nesulaukę atsakymų iš ministrų, kreipiasi į opoziciją. Artimiausiu metu ketinama susitikti su spaudos atstovais dėl pastarosiomis die-nomis itin išaugusio falsifikuotos dezinformacijos kiekiei viešojoje erdvėje.

LR Seimo narė Agnė Bi-lotaitė apžvelgė šešelinės vyriausybės, kurioje užima regionų plėtros ministrės pareigas, veiklą. Lietuvos vyriausybė tokios ministerijos né-

ra, tačiau darbų šioje sityje – apstu. A. Bilotaitė teigė matanti dvi Lietuvas, kur skirtin-gos galimybės didiesiems miestams ir regionams, kuriems turėtų būti skiriamas dėmesys norint, kad Lietuva išsliktų. Akivaizdu, jog ne vi-sada ES parama naudojama efektyviai. Yra gausybė gražiai renovuotų fasadų ir gatvių, tačiau darbo vietų regio-nuose nesukuriama. Gautus ES pinigus reikia „jdarbinti“. Savivaldybėse trūksta kom-petencijos įsisavinti lėšas, pritraukti verslą. Lietuvoje yra 14 probleminių savivaldybių, tačiau akivaizdu, jog tą sarašą reikia atnaujinti ir pagelbėti sunkiau besiver-čiančiomis. Šiuo metu yra važinėjama po miestelius, aiskinamasi situacija, o po maždaug pusės metų bus pa-teikti įstatymų projektai. Šešelinė vyriausybė yra su-burta tam, kad atėjus laikui būtų pasiruošta darbui.

Prof. Arimantas Dumčius pasidžiaugė šešelinės vyriausybės ryžtu ir teigė, jog jau da-bar reikia galvoti apie partne-rius rinkimuose.

PKTF pirmininkė Vincė Vaidevutė Margevičienė pri-minė, jog antradienį bus svarstoma opozicinė dar-botvarkė, kuri buvo nukel-ta dėl atsistatydinimo skandalu. Pasak pirmininkės, „valdančioji koalicija tikrai nesuirs, nes jos klijai yra di-deli ES pinigai“.

PKTF Grigiškių skyriaus pirmininkas Juozas Stanėnas pasigedo organizacinių klausimų sprendimo.

Vėliau vykusiam LPKTS valdybos posėdyje didžiausias dėmesys skirtas jau spa-lio 12 dieną Kauno sporto ha-lėje įvyksianti 25 metų ju-biliejiniam LPKTS suvažiavi-mui, tačiau apžvelgti ir kiti aktualūs klausimai.

LPKTS valdybos pirmi-ninkas Edvardas Strončikas patikino, jog projektas Kau-no tremties ir rezistencijos mu-ziejaus dujiniam šildymui jau parengtas, netrukus turė-tų būti įrengta ir katilinė. Taip pat pranešė, jog jau sutarta dėl Jaunesnių kartos saskry-džio organizavimo Kreivakiš-ko dvarelyje 2014 metais.

Aptartas rugsėjo 14 dieną vykęs žygis „Didžiosios Kovos apygardos partizanų ta-kais“, džiuginęs dalyvių gau-sa ir gražiu oru. LPKTS pirmi-ninkas dr. Povilas Jakučionis puikiai įvertino žygio vadovą Kaišiadorių muzejaus direk-to rioli Olijardą Lukoševičių ir LPKTS Kaišiadorių filialo pir-mininkę Aldoną Mitkuvienę.

LPKTS 25 metų jubilie-jaus proga bus išleistos dvi naujos knygos („Laiko ato-dangos 2-oji dalis“ ir „LPKTS veiklos 25 metų Dokumentų rinkinys“), šventinis lankstinukas ir dokumentinio filmo apie LPKTS veiklą DVD.

Aptarta renginio eiga, pa-skirti atsakingi asmenys.

Valdybos narių paprašyta pakvesti savo filialų narius ir visus pažystamas buvusius tremtinius ir politinius kalinius kuo gausiau dalyvauti su-važiavime. Registrutis Kau-no sporto halės vestibiulyje

kviečiami tik filialų vadovai ar juos atstovaujantys asmenys. Jie turi pranešti atvykusių na-rių skaicių. Kiekvienas atvy-kes gaus šventinį lankstinuką ir lipduką. Svečių patogumui automobilius bus galima sta-tyti aikšteliėje prie Dariaus ir Girėno paminklo (užkilus ant Parodos kalno važiuoti tie-siai) ir aikšteliėse prie sporto halės Perkūno alėjoje, auto-mobilių parkavimą padės re-guliuoti šauliai, sporto halėje veiks kavinės, rūbinė, budės medicinos tarnyba.

Sulaukus Kultūros minis-terijai adresuoto Lietuvos kariuomenės kūrėjų savano-rių sajungos pareiškimo „Dėl skulptūrų ant Žaliojo tilto“ LPKTS valdyba nutarė, jog skulptūros turėtų demontuo-tos ir išvežtos į Grūto parką.

LPKTS valdyba apsvarstė Biržų ir Jonavos filialų prašy-mus dėl apdovanojimo žyme-niu „Už nuopelnus Lietuvai“ bei nutarė teikti prof. Vytau-to Landsbergio kandidatūrą „Laisvės“ premijai gauti. LPKTS teikimą žada palaikyti ir Šaulių sajunga.

Lietuvos pensininkų rei-kalų tarybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministeri-jo narys Gediminas Uogin-tas, negalėdamas dalyvauti posėdyje, raštu valdybos na-rius informavo apie spalio 15 dieną 12 valandą organi-zuojamą mitingą dėl pensi-jų kompensavimo prie LR Seimo ir pakvietė kuo gau-siau dalyvauti visų LPKTS fi-lialų narius.

Rasa DUOBAITĖ-BUMBULIENĖ

Kiek dar kentėsime mūsų vertybų niekinimą

Spalio pradžia politika be-sidominančiai Lietuvai pasiū-lė keistą reginį: Seime pakeista aukščiausia vadovybė. Iš posto prašytam, bet iki tol neketinusiam trauktis Seimo vicepirmininkui darbie-čiui V. Gapšiui, nelaukiant Seime rengtos priverstinės procedūros ir atsistatydinus, netikėtai buvo pakeistas ir iki tol Seimo pirmininko pareigas éjęs Vydas Gedvilas. I jo vietą, taiyra, Seimo pirmininko kėdę, sėdo jo partietė, lo-jaliausia V. Uspaskichio ben-dražygė Loreta Graužinienė. Visiškai marionetinė politikė, absoliučiai paklūstanti V. Uspaskichio nurodymams ir šito neslepanti nuo pirmųjų Seimo pirmininkės pareigų pradžios minučių. Tai kiekvienas galėjo patirti stebédamas gau-sias TV laidas, kuriose pozicijas aiškino V. Uspaskichas, o L. Graužinienė tik mėgino be-viltiskai išvengti viešo pažemi-nimo ir žiniasklaidos patyčių.

Atrodytų, nieko čia keis-

to: Darbo partijos įkūrėjas V. Uspaskichas, nuteistas juos-buhalterijos byloje, kuriame gresia reali laisvės atémimo bausmė, besiruošda-mas blogiausiam galimam sce-narijui, tvarkosi partijoje, po-litologu seniai vadinamojoje „ubu“. Tarkosi savo reika-liukus taip, kad neprarastų partijos ir čia turimos įtakos. Lietuvoje, kur nelabai mėgs-tamos politinės partijos, jo el-gesys su Darbo partija, kaip su savo nuosavybe, nieko nebe-piktina. Bet dabar V. Uspas-kichas lygiai taip pat, kaip su savo nuosavybe, elgiasi ir su Seimo pirmininko pareigybė, kuri, beje, priklauso LIETU-VAI, o ne V. Uspaskichui.

Nors Tėvynės Sajungos-Lietuvos krikščionių de-mokratų partijos ir Seimo opozicijos lyderis Andrius Kubilius spalio 7 dienos spaudos konferencijoje Dar-bo partijos „viražus“ vadino „lietuvišku politiniu cirku“, iš tiesų juokais, jei pažvelg-

tume atidžiau, čia nekvepia.

Padėtis nėra adekvati, bet labai panaši į apkaltos būdą iš Prezidento pareigybų išsprā-šyto Rolando Pakso, pareigas éjusio nuo 2003 metų vasario 26 dienos iki 2004 metų ba-landžio 6 dienos tandem su Borisovu. Drįstume pastebė-ti, kad kaip tada, taip ir dabar, labai panašu, kad yra užval-doma viena svarbiausių pa-reigybų šalyje, beje, pagal Konstituciją turinti priklau-syti LIETUVAI.

Kaip tada, taip ir dabar, darantįs įtaką asmuo turėjo ir turi statusą. Borisovui tada R. Pakso buvo paskyrės pa-tarėjo pareigas. V. Uspas-kichui iki šiol, remiantis spa-lio 8 dienos informacija, Dar-bo partijoje teko Tarybos na-rio pareigas, jisvis daryra Seimo narys, nors ir eilinis. V. Uspaskichas, kaip ir Borisovas, glaudžiai susijęs su Rusija. A. Kubilius TV laidose ne kartą minėjo, kad V. Uspaskichas daug kartų važinė-

jo į Rusiją: galima pamanyti, kad instrukcijų. O kas galėtų paneigti, kad ne?

Net jei V. Uspaskichas dėl santykų su Rusija yra skaidrus tarsi ašara, vis tiek padėtis nėra normali – jis turi ne-įtikėtinai didelę įtaką trečiam pagal pareigas aukščiausiam šalies pareigūnui – Seimo pir-mininkei ir to neslepia.

Idomiausia, kad iki šiol Lietuvos piliečiai nereiškia pasipiktinimo tokiu cinizmu, kai aukščiausias valstybės pa-reigūnas nėra laisvas atsto-vauti Lietuvai ir „dirbtį Lie-tuvos žmonių labui“, kaip dažnokai, lyg mantrą, karto-ją L. Graužinienę.

Galima suprasti politikų bendruomenę: jie laukia, kol eilinio Seimo nario V. Uspas-kichio įtakos paveikta Seimo pirmininkė padarys akivaizdžius veiksmus, besikertan-cius su laisvai sprendimus pri-mančio Seimo pirmininko pareigomis.

(keliamas į 7 psl.)

Karas vyksta visais frontais

Lietuva išgyvena keisto vi-dinio karo metą, kuriame, galima sakyti, kariauja visi su vi-sais. Idomiausia, kad kariau-jančios šalys taip susipainio-jo savo vertybėse, kad, atro-do, pamiršo, dėl ko kariauja. Negana to, karo laukas išsi-plėtė už šalies ribų – Lietuva verčiamā stoti į prekybinį ka-rą su Rusija, kurios apgal-votos pastangos įtraukti Lietuvą į konfliktą su ES irgi duoda šiokių tokių vaisių, nes ma-tome, kad daugybė žmonių Lietuvoje palaiko iniciatyvas, kurios kertasi su ES rezoliu-ciomis ir bendra politika.

Seimui vadovaus... Viktoras!

Vienas iš karų, kuriame dalyvaujame visi, yra karas su savo sažine. Štai piliečiai – nori teisingumo, bet palaiko kontrabandininkų verslą. Keikia valdžią, vadina ją sukčiu ir vagių gauja, bet... palai-ko į valdžią patekusius veikė-jus, kurie nuteisti už sukčia-vimą! Nepasitiki partijomis, bet palaiko tas, kurios, tarsi telefoniniai sukčiai, juos ap-gaudinėja žadédamos aukso kalmus. Be abejo, tos partijos naudojasi žmonių patiklumu ir gyviešiasi valdžios savanau-diškais tikslais. Viena iš tokių partijų yra Viktoro Uspaskicho Darbo partija (tiesos dėlei reikėtų priminti, kad da-bar ji pasivadinusi Darbo par-tija (leboristai) – kad išveng-tū atsakomybės už stambaus masto pinigines aferas). Kaip teigia „balsas.lt“, Darbo par-tija yra ryškus pavyzdys, kaip į politiką einama pasipelnyti iš valdžios. O politologai sa-ko, kad galutinai paaškėjo, jog Darbo partija tapo pa-grindine politinio nestabilumu Lietuvoje priežastimi. Tiesa, jie nedrįsta progno-zuoti, kiek tas nestabilumas yra vietinės kilmės, o kiek – parvežamas iš Maskvos. Maskvą prisiminiau ne šiaip sau – kai 1991 metų sausio pradžioje „Jedinstvo“ bandė užgrobtį Seimo rūmus, ją ins-piravo irgi iš Maskvos grįžu-sios tuometinės premierės Kazimieros Prunskienės veiksmui. Gal kada nors pasi-rodyti dokumentai apie tai, ką besilankydama Kremlie su-planavo „Šatrija“, tačiau tai, ką dabar nuveikė iš Maskvos sugrįžęs nuteistasis V. Uspaskichas, suprasti nesunku ir be dokumentų – jis pradėjo ka-rą su Prezidente Dalia Gry-bauskaite. Pradėjo tuo metu, kai Lietuva dirba labai atsa-

kingą darbą – pirmininkauja Europos Tarybai.

Seimo narė, netikusi mi-nistrės pareigoms, staiga pa-sodinama į Seimo Pirminin-kés kėdę ir nekalta veido iš-raiška pareiškia apie save, kad ji „išdidi, bet ne arogan-tiška, išdidi, bet ne „onorava“ (nepamenu, kad kada nors bar-barizma būčiau girdėjės bent vieno Seimo Pirminko inauguračinėje kalboje). Nori nenori turi suprasti, kad šiuos sugretintus žodžius naujai iš-kepta Seimo vadovė taiko Prezidentei, todėl nestebina ir „kvietimo kitokiam dar-bui“ potekstę, tik... kam ją tada kviesti bendram darbui, jei iš karto užprogramuoji konfliktą? Na, galima diskutuoti, kaip apibūdinti žmogų, kuris giriasi esąs išdidus ir pa-slappingas, bet pažįstant Loretą Graužinienę galima tik palinguoti galva – blankesnės asmenybės Seimo pirminko kėdėje iki šiol nėra buvę. Pre-tensiškesnės – taip pat. O kai pretenzijomis besivadovau-jantis žmogus pasodinamas į aukštą krėslą, nieko gero ne-sitikėk. Kita vertus, žinome ir tai, kad L. Graužinienei pa-čiai sprendimų nereikės pri-mineti, kaip sakoma, kas mo-ka, to ir muzika – V. Uspaskichas ką lieps, tą ji ir darys. Galime neabejoti – politolo-gai, politikos apžvalgininkai ir bent kiek rimčiau besido-mintys politika sutaria dėl šios Seimo narės: – ji nepasi-žymi nei iškalba, nei autorite-tu, nėra charizmatiška asme-nybė, todėl skeptiškai reikė-tū vertinti jos galimybes už-tikrinti sklandų Seimo darbą. Tačiau aikštengumo jai netu-reči pritrūkti. Ir nuolankumo savo patronui – Darbo parti-jos savininkui Uspaskichui. Beje, verta prisiminti pas-kuiniuosius Lietuvos Res-publikos Prezidento rinkim-us, kuriuose kandidatavo ir L. Graužiniene. Tuomet ypač keistai skambėjo viena-jos „programinė nuostata“: ji teigė, kad Lietuvoje Prezidento galios labai didelės, todėl reikia jas sumažinti ir per-leisti Premjerui. Na, prisimi-nus, kad tuo metu į Premjero postą taikėsi V. Uspaskichas, šita nuostata atsiveria visu „gra-žumu“ ir absurdiskumu – „iš-rinkite mane prezidente ir aš sunaikinsiu prezidento insti-tuciją“. Ką čia bepridursi...

Taigi, L. Graužinienė tapo Seimo Pirmininke, žiniasklai-dos priemonės puolė aptari-néti šiuos pokyčius. Spėkite, kas dalyvavo jų laidose, kas davė interviu šiuo klausimui? Teisingai, – V. Uspaskichas! Jo kalbos buvo trumpos, at-sakymai į visus klausimus vie-nodi – „kalti konservatoriai ir prezidente“. Nesvarbu, kad klausimai nebuvu susiję ne i-su konservatoriais, nei su Prezi-dente. Tačiau liaudis jau ap-mulkinta, kaip kėdė, todėl, kri-

Ivykiai, komentarai

minaline kalba kalbant, „rei-kia pešti žąsiną“. Tą V. Uspaskichas ir daro.

Karas Rusijos pasienyje

Jau kuris laikas Rusija su Lietuva kariauja nepaskelbtą prekybinį karą – nepranešu-si, tik miglotai paporinusi apie neva netikusių produktų kokybę, pasienyje Rusija su-laiko lietuviškus maisto pro-ductus gabenančius sunkve-žimius, krato taršo juos, už-laiko kelias paras. Vežėjai ir gamintojai skaičiuoja nuostolius, Prezidentė ragina Vy-riausybę kreiptis į Pasaulinę prekybos organizaciją dėl šių pažeidimų, tačiau Algirdo Butkevičiaus atsakymas vie-nas – nieko nevyksta, mūsų produkciją rusai išleidžia. Taip, išleidžia, bet ar ji dar tinkama vartoti po kelių parų prastovos pasienyje? O kas kompensuos vežėjų nuostolius – per tą laiką jie galėjo ke-lis kartus važiuoti pirmyn – at-gal? Bet ne, viskas gerai, nie-ko nevyksta. Šią savaitę Ru-sijos žiniasklaida paskelbė, kad jų šalis stabdo lietuviškų pieno produktų išvežimą. Mū-sų žiniasklaida irgi apie tai pranešė. A. Butkevičius – nie-ko panašaus, pieno produktai keliauja kaip keliavę į Rusiją. O paniką kelia konservatoriai ir... (Kol kas Premjeras nedrīsta kaip Uspaskichas šokti į akis Prezidente.) Kaž-koks absurdas – gamintojai ir vežėjai skaičiuoja nuostolius, o premjeras nemato jokios problemos! Kas Premjerui patarė nepanikuoti? V. Uspaskichas, grįžęs iš Maskvos?

ES jau pasiekė šios žinios apie Rusijos prekybinį karą prieš Lietuvą – Europos Ko-misijos vartotojų teisių gynimo padalinio spaudos sekre-torius Frederikas Vincentas pareiškė, kad ES yra tikra dėl lietuviškų pieno produktų kokybės. Būtų kvaila neišnau-doti šios politinės paramos!

Ne mus vienus puola

Kodėl Rusija puola Lietuvą? Priežastis paprasta – kaip ir 1990 metais, Lietuva griauna imperijos pamatus: nega-na to, kad ji pati, pasivadinu-si drauge Latvija ir Estija, iš-trūko iš meškos glėbio, tai da-bar dar ir Ukraina, Moldovą, Gruziją bei Arméniją bando išvilioti laisvę. Na, Arméniją Rusijai pavyko prispausti ir ji vargu ar kada atgaus laisvę, o štai Ukraina, Gruzija labai slysta iš glėbio – demokratiki-ka ES siulo šioms buvusioms sovietinėms šalims Asociaci-jos sutarti, kuri šalis susietų

ekonomiškai ir išvaduotų iš besalygiškos priklausomybės Kremlui. Artėjant sutarties pasirašymui – lapkričio mēne-sį Vilniuje – Rusija priversta skubėti: ji stengiasi prekybi-niais karais sukelti ekonomi-nių problemų Lietuvoje, už-draudė Moldovai įvežti į Ru-siją vyną, Gruzijoje toliau es-kaluoja nuo jos aplėstę Pie-tų Osetijos ir Abchazijos se-paratizmą, o Ukrainoje ska-tina kai kuriuos stačiatikių Bažnyčios (kurios aukšciau-sieji hierarchai pritarė eu-rointegracijai) atstovus pasi-sakyti prieš eurointegraciją. Svarbiausia kova kaip tik ir vyksta dėl Ukrainos. Kaip tei-gia Seimo narys Kestutis Ma-siulis: „Pagrindiniai šios vals-tybės sunkumai dar ateityje. Nes net pasirašius Asociaci-jos sutartį, rezultatai pasi-jus-tu negreit, po trejų ar penke-rių metų, o Rusijos blokada duoda vaisių iškart. Imonių bankrotai dėl prarastos rinkos, išaugę nedarbas ir tada jau rusų demagogija: na va, ar nesakėm, kad nepakelui jums su Jevropa?“

Kaip visa tai pažystama – juk tą patį išgyvenome prieš porą dešimtmečių!

Kaip padaryti, kad ir vilkas būtu sotus, ir avis sveika?

Šalys, kurių valdžia turi veiklių ir produktyvių opozi-ciją, turi vieną neabejotiną privalumą – jų vadovaujantysis elitas niekada neužmiegia ant laurų, t. y. jis tiesiog „pas-merktas“ dirbtį efektyviai, nes opozicinės partijos neleis piktnaudžiauti turima valdžia ir priimti sprendimus, nenau-dingus valstybei. Atvirkštinį reiškinį matome šalyse, kur demokratija silpna, nes silpna ir susiskaldžiusi valdančio-sios politinės jėgos opozicija. Pavyzdžių toli ieškoti nereikia – turime kaimynę Balta-rusiją. Kitokie reikalai Ukrai-noje – nors su opozicijos vadove Julija Timošenko buvo susidorota, vis dėlto šalies valdžia su Viktoru Janukovičiu-mi priešakyje kartais priversa skaitytis su opozicija.

Europos Parlamento narys Vytautas Landsbergis vaizdžiai apibūdino Ukrainos situaciją: „Artėja spalis, o po-jo – lapkritis, kai bus spreng-džiama Ukrainos ateitis. Si buvo kryžkelėje jau prieš 650 metų, kai Lietuvos jėga ir Algirdo Gediminaičio kardas prie Mėlynųjų Vandenių lémė, kad Ukraina liktų Europos pusėje – LDK, o ne Aukso or-dos, sudėtyje. Dar kiek vėliau Kestučio sūnus padarė Luc-

ką pietine LDK sostine. Ke-tino ten karūnuotis, o ano meto šiaurinė sostinė Vilnius nūnai vėl laukia ivykių, lem-tingai svarbių ne vien Ukrai-nai. Viršunių susitikime lap-kriti kas nors laimės, tad kas nors, jei taip nusiteikęs ver-tinti, pralaimės. Gali atsitik-ti, kad Ukraina pralaimės Eu-roopą, o Europa pralaimės Ukrainer; tasyk laimės atzaga-reiviška Eurazijos idėja. Nau-joji Orda, jei norite. Ir Ukrainos, ir ES vadovų politinė at-sakomybė, net istorinė atsa-komybė, darosi itin didelė. Atrodo, kad tai jau suvokia abi pusės.“ Pasak Vytauto Landsbergio: „Svarbu tai, kad pati Ukraina atrodo ap-sisprendusi“.

Matyt, Rusijos spaudimas, kurį ji daro neskelbtas prekybiniais karais, pagaliau privertė ukrainiečius galutinai suvokti, kad nepriklause-mybė ir savarankiškumas Puti-nio buriamoje Eurazijos są-jungoje neįmanomas, o de-mokratija ir laisvė galimi tik pasirinkus Vakarų Europos kryptį. Tačiau Ukrainos apsi-sprendimą gali sutrukdyti ne kokios nors visą šalį apimančios nacionalinės problemos, bet, atrodytų, laikinos vieno žmogaus problemos – tai ekspremjerės Julijos Tymo-šenko įkalinimas. Paradoksa-lu tai, kad šia korta naudojasi su Ukrainos pasirinkimu né už ką nesutikianti Rusija, kuri, tiesą sakant, yra tiesio-giai susijusi su ekspremjerės likimu – juk tai V. Putinas pri-vertė pasirašyti tuometinę Ukrainos premjerę J. Timo-šenko jos šaliai nuostolingą sutartį. Kas paneigtų galimybę, kad tie ES politikai, kate-goriškai reikalaujantys paleisti J. Tymošenko, antraip Ukrainai bus užtrenktos durys integracijai su ES, netiesiogai vykdę Maskvos valią?

Ar užteks išminties val-dančiajam Ukrainos politiniam elitu ir jam oponuojan-cioms politinėms jėgomis su-prasti šias užmačias ir leistis į kompromisus, nes situacija tikrai sudėtinga – niekas ne-sako, kad opozicija turi paau-koti J. Tymošenko, tačiau už-sispurusiai neiti į dialogą su V. Janukovičiumi, taip jų ne-tiesiogiai stumiant Maskvos proteguojama kryptimi, bū-tų prastas variantas, juo labiau kad situacija išlaisvinti politinę kalinę yra palankes-ne opozicijai.

Is savo patirties galėjome jiems aiškinti, kad sékmė ateis tik tuo atveju, jeigu ir valdanti jėga, ir opozicija sieks valstybės tikslo, o nesiardys dėl to, kuris asmuo pasirašo dokumentą, paskui giriasi ir panašiai. Te-gul sau giriasi, jei darbas pa-darytas. O jis dabar konkre-ciai daromas vykdant ES nu-rodytas, t. y. pageidaujamų europiņų reformų, užduotis.

Gintaras MARKEVIČIUS

LPKTS 25 metų jubiliejų pasitinkant

Tėsinys.

*Pradžia Nr. 33 (1055)
Sajungos darbai
ir rūpesčiai po
Kovo 11-osios*

1990 metų kovo 11-osios Nepriklausomybės Akto paskelbimas – viena iškiliausiuų praėjusio amžiaus pergalų, pasiekta dėl atkaklios, kruvinos kovos ir sunkaus bei sukelto darbo, šalies politinių kalinių ir tremtinių bendruomenei buvo naujų darbų pradžia, startas kurti ir stiprinti atkurto Lietuvos valstybės pamatus ir sienas.

Štai 1990 metų birželio mėnesio „Tremtinyje“ (Nr. 7) konstatuojama, kad jau du mėnesius gyvenama Nepriklausomoje valstybėje ir karštligiškai ieškoma atsakymo, kaip SSRS įveikti visuotinai įsigalėjusį mastymo stereotipą apie „nerušymaja nedelimaja strana“. Su apgailestavimu konstatuojama, kad „visą daugybę, visą spektaklį Tarybų Sajungoje veikiančių judėjimų ir srovių veikia vieninga nedalomas imperijos idėja“. Tačiau net konstatuojant tokį, regis beviltiškai negailestingą faktą, rankos ne-nuleidžiamos nei Lietuvoje, nei užsienyje. Čia pat skelbiama žinutė apie tai, kad Los Andžele (JAV) balandį „ivuko lietuvių demonstracija prie JAV vyriausybės rūmų, reikalaujanti, kad prezidentas Dž. Bušas pripažintų Lietuvos nepriklausomybę. Tuo tarpu Lietuvoje tremtiniai sprendžia, kaip įamžinti Lietuvos partizanų atminimą, parsivežti tremtinių palaikus, intensyviai dalinamasi prisiminimais. Bet tai – ne svarbiausias rūpestis. Tų dienų vienos mintys sudėtos į pastangas išlaikyti taip sunkiai pasiekta Nepriklausomybės paskelbimą.

m. 1990 metų birželio 23 dieną vykusioje Tremtinių sajungos konferencijoje viešulaišku kreiptasi į Lietuvos Respublikos AT Pirmininką V.Landsbergį su pareiškimu, kad Sajunga kategoriskai pasisako prieš bet koki Nepriklausomybės Akto moratoriumą, suspendavimą ar įsaldymą: „Tremtinių sajungos pozicija aiški – ne-išduosime“.

1990 metų spalio 13 dieną vykusioje Tremtinių sajungos konferencijoje priimtas sprendimas pakeisti pavadinimą į „Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga“. Čia pat visi nukentėjusieji nuo sovietinių okupacijų raginami visiškos nepriklausomybės siekti bendromis pastangomis ir vardan bendro tikslo susilaikyti nuo alternatyvių organizacijų kūrimo. Čia pat išreiškiamas susirūpinimas dėl LKP kiršinimo politikos Rytų Lietuvoje. Glaudžiai bendradarbiaujama su Pauliaus lietuvių bendruomenė. Praktiskai kiekvienoje konferencijoje kreipiamasi į Aukščiausiąją Tarybą, viešai skelbiama LPKTS pozicija Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo klausimais.

LPKTS po 10 veiklos metų

Po 10 savo veiklos ir rairodos metų, 1998-aisiais, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga – visuomeninė-politinė organizacija, – tokia tapo 1994 metais – jau turinti savo atstovus Seime ir savivaldybėse, su 50 tūkstančiu

narių ir 58 skyriais, veikiančiais visoje Lietuvoje. Sajunga sustiprėjusi ir kupina ryžto, apmąsciusi savo veiklą.

„Dešimt metų Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos veikla reiškėsi sunčiu ir varginančiu darbu rungiantis su okupacijos metais išugdyta, patyrusia, veidmaininga, klastinga kolaboracionistine nomenklatura ir kagebistine demagogija. Politiniai kaliniai, tremtiniai ir kiti rezistentai buvo visą Lietuvą išiubuojanti Sajūdžio atraminių jėga mitinguose ir rinkimuose. Rezistentai nesibrovė į vadovaujančius, nesigviešė turto, o šiame Lietuvos judėjime matė savo iškentėtos, išsvajotos ir išsapnuotos Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimą“, – taip apibendrina 10 metų veikla LPKTS kreipimesi.

Cia pat dėstomos ir tolesnės veiklos gairės, išsakomi siekiai, atiduodama ištikimybės duoklė pagrindiniam veiklos tikslui. „Šiandien kreipiamės į Lietuvos Seimą, ragindami sąžiningai ir geriau dirbti ir atliki visa, kas reikalina Lietuvos valstybingumo stiprinimui, pirmiausia priimant desovietizacijos įstatymus. Nepakanka mums vien tik melstis, dainuoti, dejuoti, statyti paminklus drąsuoliams, laidoti draugus ir tikėtis, kad už mus kiti politinius darbus nuveiks,“ – konstatuojama 1998 metų spalio 24 dieną vykusio LPKTS suvažiavimo, skirto sajungos įkūrimo 10-mečiui paminėti, kreipimesi.

Sajungos 10-mečio veiklai

5000 egzempliorių tiražu buvo išleistas specialus leidinys „Laiko atodangos“, kuriuos sudarė ir redagavo žurnalistė Virginija Skučaitė. Knygoje sudėta svarbiausia informacija apie sajungos raidą ir veiklą, jos sudėtį, svarbiausią jos veikėjų pasiskymai. Iš „Laiko atodangose“ pateikiamas statistikos:

Daugiausia LPKTS narių gyvena Kauno apskrityje – 11627. Mažiausiai – tik 1452 – Telšių apskrityje. Lietuvoje veikia LPKTS 58 skyriai. Didžiausias iš jų, turintis 7000 narių, – Kaune. Klaipėdos skyrius turi 3120 narių, Panevėžio – 2800, Šiaulių – 2500, Alytaus – 2340, Marijampolės – 2100 narių. Daugiau kaip po tūkstantį narių turi Varėnos, Prienų, Kretingos, Šilutės, Radviliškio, Tauragės, Telšių ir Ukmergės skyriai. Didžioji sajungos narių dalis – tremtiniai (daugiau nei 65 procentai). Politinių kalinių – daugiau kaip 17 procentų, tremtyje gimusių vaikų – daugiau kaip 12 procentų. Kiti – buvę partizanai, jų rėmėjai, rysininkai, asmenys išvežti darbams į Vokietiją, į tremiamųjų sąrašus įtraukti žmonės.

1998 metų rugpjūčio 28 dieną „Kauno diena“ raše, kad sajungos narių pasiskirstymas pagal išsilavinimą liudija, kad šios kategorijos žmonėms keliai į moksą buvo nelengvi. „Daugiau kaip pusė sajungos narių – sunebaigtu viduriniu išsilavinimu. Su aukštuoju išsilavinimu – 10,37 procento, o su moksliniais laipsniais ir var-

dais – 0,04 procento“.

„Kauno diena“ tada rašė, kad tarp svarbiausių LPKTS darbų – „tremtinių palaikų pervežimas iš Sibiro į Tėvyne, jų palaidojimas Lietuvos kaimų ir miestų kapinėse, partizanų palaikų, kadaise slaptai užkastų paraistėse, grioviouse, paminklėse, stribynų kiemuose, ieškojimas ir pagarbos palaidojimas. Per 10 metų partizanams pastatyta daug paminklų, atkurtas ne vienas jų bunkeris. Jų didvyriška veikla atsispindi LPKTS įsteigtuose muziejuose“.

Sajunga taip pat daug nuveikė rinkdama ir skelbdama istorinę Laisvės kovų medžiagą, atsiminimus, organizuodama pasipriesinimo judėjimo, GULAGO ir tremties istorijos tyrimus. Į Lietuvos kultūros gyvenimą aktyviai įsiliejo buvusių tremtinių chorai ir meno kolektyvai. Sajunga rūpinosi paminklų, koplytstulpų, kryžių statyba ir atmintinų vietų žymėjimu, įamžinimu, rengė ekspedicijas, parodas, minėjimus visoje Lietuvoje. Išvystė galingą leidybinę veiklą ir išleido pusę šimto knygų. Jos leistos ne tik Kaune, bet ir Alytuje, Biržuose, Joniškyje, Jurbarko, Kaišiadoryse, Marijampolėje, Panevėžyje ir kitur.

Taip pat organizavo ilgalaikę, pagal trukmę rekordinę pripažintą protesto akciją „Kaliniai grįžta į kameras“ ir „KGB archyvus – į švarias rankas“. Taip buvo siekiama išsaugoti Lietuvos likusį nespėtą sunaikinti KGB archyvą, o buvusius KGB rūmus paversti memorialiniu muziejumi. Kaip buvo prieš 10 metų, taip ir iki šių dienų LPKTS liko gausiausia organizacija Lietuvoje.

Ingrida VĖGELYTĖ

kito nukovė. Po to stribai savo raporte raše esą „banditai Barauskai suimami priešinosi ir liaudies gynėjai Vladas Mitkus ir Juozas Jautakis juos nušovė“.

Kaip prisimena tuomet dylikametis vaikas Tirkšlių gyventojas Stanislovas Gedvilas, iš kiemą atbėgo susijaudinės stribas Juozas Jautakis ir pranešė, kad veža nušautus banditus Barauskus. Atvežtųjų kūnai buvo susodinti miestelio aikštėje, už plaukų virvėmis pririšti prie stulpų, kur ūkininkai rišdavo arklius. Po kelių dienų nukautųjų kūnus slapčia užkasė Tirkšlių žvyrdubėje prie girininkijos. Žuvusiųjų šeimos, išskyrus tévą ir pamotę, buvo ištremtos į Sibirą.

(keliamas į 7 psl.)

Jonaičių miške vėl aidėjo šūviai

Kryžiaus pašventinimo iškilmių dalyviai

Birutės Ončinikovos nuotr.

Rugsėjo 28 dieną Mažeikių rajono Tirkšlių seniūnijos Jonaičių miške pašventintas atminimo ženklas penkiems žuvusiems partizanams.

Truputis istorijos

Veiklūs Tirkšlių miestelio gyventojai broliai Barauskai: gabus šaltkalvis Bonifacas ir miestelio elektrikas Marcijonas, prasidėjus antrajai okupacijai, pajutę NKVD grėsmę, įsirengė bunkerį buvusio Tirkšlių viršaičio Juozapavicius tvarte. Barauskų pamôte nešdavo jiems valgyti. Negerai akiai pastebėjus, buvo pranešta stribams.

1946 metų balandžio 13 dieną stribai paėmė brolius gyvus ir varydamiesi liepė jiems bėgti. Taip vieną po

Veikla įamžinta rašytiniuose paminkluose

(atkelta iš 1 psl.)

Filialai, pristatydamis savo veiklą, didelį dėmesį skiria ir per ketvirtį amžiaus susikūrusioms tradicijoms: dalyvavimui saskrydžiuose Ariogaloje, LPKTS jaunesniosios kartos saskrydžiuose, žygiuose „Partizanų takais“, kurie jau trečią ratąsuka povisas devynias partizanų apygardas, buvusių tremtinių susitikimuose, valstybių švenčių, sukačių ir trėmimų metinių minėjimuose.

Gausiai fotografijomis iliustruotoje knygoje nepamiršti ir patys aktyviausi, daugiausiai prisidėjė prie jųairių darbų ir programų vykdymo, paminklų statymo Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos nariai. Daugelis jų apdovanoti LPKTS žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“.

Knygos leidybą rėmė Lietuvos Vyriausybė, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos aukų rėmimo fondas, AB „Lietuvos gelezinkelis“.

Leidinyje „LPKTS veiklos 25 metai“ publikuojama apie 400 dokumentų, skelbtų Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos savaitraštyje „Tremtinys“. Tai – rezono-

liucijos, pareiškimai, kreipimaisi, padėkos, nuomonės, kuriuos parengė LPKTS, priėmė savo konferencijoje, suvažiavimuose, saskrydžiuose, mitinguose ar rengė kartu su kitomis organizacijomis.

Knygoje, kurios leidybą svariai parėmė europarlamentarė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė, publikuojami dokumentai atspindi sąjungos rūpesčius, darbus, siekius, matomus pavojujus tautos atgimimui ir valstybės nepriklausomybės išsaugojimui bei primena mūsų siūlymus valžiai ir visuomenei, kaip tų pavoju būtų galima išvengti. Dokumentai, sudėti pagal metus, atspindi politinę padėtį, laikotarpio aktualijas, buvusių politinių kalinių ir tremtinių dalyvavimą šalies gyvenime, problemas bei jiem aktualius klausimus, laiko dvasią, mūsų nuomone teisingus ar neteisingus politikų sprendimus ir veiksmus.

„Iki Kovo 11-osios Akto paskelbimo labiausiai rūpėjo išsaugoti tautos vienybę, jos dvasios tvirtumą laukiamu išmėginimui ir pavoju akivaizdoje. Keltos buvusių politinių kalinių ir tremtinių teisių at-

statymo, tremtyje ir lageriuose mirusiu žmonių palaikų parvežimo į Tėvynę problemos. Iškovojus Neprirklausomybę tos problemos išliko aktualios, bet radosi ir kitų. Tuo metu Seime absolutinę daugumą turėjusi LDDP frakcija, ypačios „agrarininkų“ grupė, siekė Lietuvoje sugrąžinti LSSR tvarką, atkurti kolūkius, vėl nacionalizuoti jau užsienio kapitalui priklausančias įmones. Prasidėjo bankų griūties, aferistai visai nuskurdino žmones. Visi tie procesai ir LPKTS bei „Laisvės“ frakcijos Seime reakcija į juos atspindėti knygoje publikuojamuose dokumentuose.

Vėlesnio laikotarpio dokumentuose matomi LPKTS darbai ir rūpesčiai dėl istorinės atminties įamžinimo, jūnimo patriotinio ugdymo, švietimo, kultūros, krašto apsaugos sistemos būklės, teismų ir teisėsaugos funkcionalumo, jų darbo trūkumų, – rašoma knygos ižangoje.

Tikimės, jog šios knygos bus įdomios ir naudingos ne tik LPKTS nariams, bet ir naujausių laikų istorija besidomintiems skaitytojams.

„Tremtinio“ inf.

Sukakčių minėjimo lavina pajudėjo Vilkaviškyje

Spalio 5 dieną gausus būrys LPKTS Vilkaviškio filialo narių susirinko paminėti LPKTS ir filialo 25-metį. Buvo graži proga pasidžiaugti gerais darbais, gaivinančiais istorinę atmintį, padėkoti tiems, kurie per visą 25 metų laikotarpį liko ištikimi visuomeninei, tačiau pačiai politi-

ta konferencija istorijos mokytojams ir mokiniams, besidomintiems rezistencijos ir pasipriešinimo tema. Mūsų rajone tai – labai reikšmingas renginys, nes istorijos mokytojų, dirbančių su šia tema, néra daug. Pakeliavome Laisvės kovotojų takais, išleidome brošiūrą ir lankstinuką

ciatorių – Jonas Astašauskas, būdamas Ambrulevičiaus bendražygis, kalbėjo, kad jam šio paminklo pastatymas yra padėkos ženklas visiems, kurie savo gyvybės auka įrodė meilę Tėvynei. Dalyvavęs susirinkime Jonas Astašauskas praše prisidėti prie paminklo statybos.

E.Rupeikienė praše aktyviau bendradarbiauti su muziejumi. Aktyvus skyriaus rėmėjas – buvęs TS-LKD rajono skyriaus pirmininkas R.Ziemys, kuris niekada neatsiskė pagelbėti, rengiant daugelį mūsų švenčių.

Labai prasmingu akcentu šiame renginyje tapo Seimo

„ambasadoriai“, keliaus per Lietuvą. Mes ko gero būsime pirmieji, kuriems teko laimėsusipažinti su jaunimu, kuris gaivina istorinę atmintį ne tik žodžiais, bet ir darbais. Sulaukę didžiulio susidomėjimo, daugybės klausimų ir visutinio pritarimo, P.Saudargo vadovaujami ekspedicijos

LPKTS Vilkaviškio filialo 25-mečio šventėje koncertavo ansamblis „Atmintis“

kiausiai organizacijai Lietuvoje – LPKTS.

Apžvelgdama filialo veiklą išskyriaus kelis per paskutinius metus atliktus darbus. Tai visų pirma labai prasmingas dvięjų Vilkaviškio rajono tremtinių prisiminimų knygų išleidimas ir pristatymas rajono bendruomenei.

Ne mažiau svarbi buvo pirmąkart rajone organizuo-

„Tauro apygardos partizanų takais“.

Vienas po kito į Dangiškojo Tėvo namus iškeliauja partizanai, ryšininkai, tremtiniai ir politiniai kaliniai. Besiruošiant statyti paminklą partizanui Antanui Ambrulevičiui. Vėjui buvo palaidoti Alfonsas Paliulis ir Romas Rusteika, aktyviausieji, inicijave šio paminklo statybą. Vienas iš ini-

Šventės dalyviai su ekspedicijos „Vorkuta–2013“ nariais

Spalio 20 dieną, 12 valandą visus kviesime į Gražiškius dalyvauti paminklo atidengimo ir pašventinimo iškilmėse.

Džiugu, kad prie filialui svarbių darbų prisideda ir renginyje dalyvavę Vilkaviškio savivaldybės meras A.Greimas ir administracijos direktorius E. Janulionis. Neatsisako padėti ir krašto muziejas, kurio darbuotoja

nario Pauliaus Saudargo ir jo bendražygį dalyvavimas. Svečiai atvyko papasakoti apie ekspediciją „Vorkuta 2013“. Pasinaudodami filmuota medžiaga jauni žmonės supažindino su ekspedicijos skirtos paminėti Vorkutos tremtinių sukilio 60-iasias metines, medžiaga.

Praėjė milijono žmonių mirties keliu, padarę daugybę gerų darbų, jaunieji Lietuvos

„Vorkuta–2013“ dalyviai pažadėjo atvykti ir į Vilkaviškio rajono mokyklas.

Šventę vainikavo ansamblių „Atmintis“ (vad. B. Stoenienė) ir „Šaulys“ (vad. A. Šeronas) koncertas. Dar ilgai skambėjo tremtinių ir partizanų dainos prie bendrovaišių stalo, sukoši poros, grojo šaulių kapela.

Dalija KARKIENĖ
Romo Čėplos nuotr.

Tėsinys.

Pradžia Nr. 37 (1059)

Sunkiausia buvo pirmoji žiema, kai tremtiniai neturėjo neimaito atsargų, nei malakų. Nebuvo ir degtukų. Pagal susitarimą, tai vienos, tai kitos trobos gyventojai privalėjo per naktį išlaikyti smilkstančias žarijas, kad iš ryto kiti galėtų užsidegti ugnj savo namuose, kuriuose buvo labai šalta. Kambariuose vanduo užsaldavo, o mes miegavome su paltais, kepurėmis ir pirštinėmis. Vargas būdavo tai mamai, kuri pagal sutartą eilę pirmoji turėjo atsikelti ir iškurti ugnj. Malkos būdavo šlapios, slapsa vaikų per sniegą parvilkotos iš beržynelio. Moterys kalbėdavo, kad jei vaikas ir būtų pastebėtas su berželiu, tai gal atlaidžiau prižiūrėtojai reagotų nei išauagus (gal vaikai žaidžia?). Mes vilkdavome berželius apžerę, lyg jutume arkliais. Tą pirmają žiemą, 1949 metų sausio mėnesį, per pačius didžiausius šalčius, p. Sasnauskienė pagimdė dukrelę, kuria man mano mama pakrikštijo Nijolės vardu. Atsimenu, kaip ją šiltai suvyniodavo, uždengdavo net veidą, ir po palto skvernais nešiodavo po gretimus namus, kuriuose buvo šiek tiek šilčiau ir kur buvo galima ją išmaudyt...

Mums, vaikams, pirmuoju kelis metus gyvenimas tremtyje atmintyje išliko kaip koks nuotykių filmas, kuriamo kartais ne savo valia tapdavome jo veikėjais. Vaikai greitai prisitaiko prie juos supančios aplinkos ir priima ją tokią, kokia yra. Tai atsiplindėdavo vaikų žaidimuose. Štai iki viršinių apgenėti jauni berželiai žaidimuose tapdavo arkliais, kuriuos laikėme po laiptais lyg kokiame tvarte. Kiekvienas savo „arklius“ atskirdavome pagal berželio žievės spalvą. Tarp jų buvo baltų, rudų, kanapėtų, didesnių ir mažesnių. Siukšlynuose ieškodavome indų šukį su raštų likučiais, rūšiuodavome jas, skaičiuodavome, kas daugiau turi, keisdavomės. Šokinėdavome per virvutę, žaisdavome „klases“ ar pačių sukočiotais iš vilnos kamuoliukais. Lenktyniaudavome, šokinėdami per ugnj, o žiemą čiuožinėjome nuo kalniukų, statydavome tvirtovės, mokėmės slidinėti vyresnių berniukų pagamintomis slidėmis. O kas per užsiémimas (žaidimas) buvo „pasiruošimas badui“?! Manau, jis skaudino mamų širdis. Iš medžiagos skutelių siūdavome maišelius, kuriuose kaupdavome pakepintus ant ketinės virykles bulvių

skritulėlius, duonos pluteles, avižas, rastas arklių šerimo vietose, nors visi buvome alkani. Dažnai išberdavome maišelių turinius ir palygindavome, kas daugiau sukaupė.

Suprantu, kaip mūsų mama buvo sunku. Jos ne tik pačios turėjo išgyventi, bet aprūpinti ir apsaugoti vaikus, galiausiai išleisti į mokslus. Jos keisdavo geresnius atsi-vežtus rūbus, laikrodžius ir kitus daiktus į bulves, kurias ventiniai gyventojai augindavo tik savo reikmėms. Todėl bul-

kai vaikai atsisakydavo tas bulves valgyti, nes buvo šlykštū, kai tas odas matydvavome po atviru dangumi suverstas į krūvas ir skleidžiančias bjaurų kvapą. Einant pro šalį, reikėdavo užsispausti nosis. Sugržus į Lietuvą, iš p. Sasnauskienės sužinojome, kad mai-tindama krūtimi naujagimė dukrelę, savo pieno likutį slapsa išpildavo į sriubą, kad ji būtų bent kiek maistingesnė. Buvo kova už išlikimą, už vai-kų sveikatą. Juk vyko Antrasis pasaulinis karas. Visur ne-

Janina Tonkūnienė su vaikais Rimantu ir Vida. Trojickas, 1946 metai

vių ieškoti tekdayti eiti vis toliau ir toliau, net 15–20 kilometrų atstumu nuo namų. Atsilus orams, su pritrintomis ant kojų pūslėmis dalį kelio mamos eidavo basos. Bet neprisimenu, kad mama kada nors dejuotų ar verkų. Vasarą gelbėjo balandos, kurių pririnkti buvo vaikų pareiga. Kol tos jaunos, o jų stiebai minkštū, mes gana greitai priskindavome reikiamą jų kiekį. Vasarai išsėjus, tekdayvo skinti tik jaujas šonines šakeles, ant kurių būdavo du–trys lapeliai. Toks rinkimas vaikams tapdavo sunkiu darbu. Atsimenu, kaip negalėdamos rasti jaunesnių balandų, mes su p. Kinčinienės dukra Inute netekę vilties, atsklaupe ant takelio, kuriuo éjome, meldémės, kad Dievulis mums padetų. Pavasarį Rimas su kitais berniukais atnešdavo paukščių kiaušinių, pagaudavo upėje žuvycių. Tai pajvairindavo mūsų „meniu“. Kartais dirbantys kailių apdirbimo cechė su-selpdavo nuo galvijų odų nugramdytais riebalinio sluoksnio likučiais. Jie buvo pilkai gelsvos spalvos, labai neišvaizdūs, nemalonauks kvapo. Tačiau juos pakepinavo ir taip „pagardindavo“ bulves, praturtinant rationą nors tokiai riebalais. Juk tuo metu net svajoti negalėjome apie pieną, sviestą, kiaušinius ir t.t. Mamos išgyvendavo,

priteklius, nusikaltimais, grasinimai. Vietinių gyventojų vyrų beveik nebuvavo. Dauge lis fronte, likę tik paaugliai arba nusikalteliai, paleisti iš kälėjimo. Dar karo suluosintieji.

Nepaisant įvairių nepri-teklių, namuose mamos vaisiems organizavo pradinį mokyklą: skaičiuoti mokė p. Sasnauskienė, rusiškas spaustintines raides parodė mama, o p. Žigelienė vedė fizinio lavinimo užsiémimus ir mokė skambinti „pianinu“, kurio klaviatūra buvo nupiešta ant laikraščio, niūniuojant „do-re-mi...“. Taip mane paruoše, 1944 metais išleido iš karto į antrą klasę. Dailyraščio niekas nesimokė, nes nebuvavo sasiuvinėti, tinkamo popieriaus. Ir mokykloje rašydagavome ne į sasiuvinius, o į senas brosiūras, tarp eilucių, pačių pasigaminu rašalu.

Kirpičių ūkvedys, pavarde Urakov, buvo be vienos kojos, vaikščiojo krypuodamas su protezu. Jis labai pagarbai elgési su tremtiniais, leisdavo neiti į darbą per šv. Kalėdas ar Velykas. Sakyda vo vietiniams darbininkams: „U nich segodnia prazdnik“ (Pas juos šiandieną šventė – rus.). Vaikams jis leisdavo arkliais nujoti iki upės ir juos ten išmaudyt, mergaitėms parinkdavo senesnį, ramesnį kuiną. Joti tekdayvo be balno, todėl arklis stuburas pritrindavo žaizdas, net atsirasdavo

tarp sėdmens votys. To „malonumo“ neišvengė ir Rimas. Kai pradėjome lankytis mokyklą, tas pats gerasis ūkvedys, praėjus pūgai, skirdavo arklį, kuriuo prajodavo arklidės darbininkas. Arklis kojomis prabraukto sniego „keliu“ mes éjome į mokyklą vorele, grimzdami giliose pusnyse, griuvinėdami. At eidavome labai pavargę. Mus užjausdavo net didžiausias mokyklos chuliganas, organizuojantis prie įėjimo į mokyklą sniego mūšius. Pamatęs mus besiartinant, tuo pat sustabdydavo mūšį sušukdamas: „Stop, Kirpiči ki idūt! (Stokit, Kirpyčikai eina – rus.)“

Atsimenu kaip dažnai mama siaučiant nusikaltimams, šalčiams, įvairiomis ligomis su p. Sasnauskienė tardavosi, kad jei vieną ištiktų mirtis, tai kita priglaustų jos vaikus. Tai virto tvirtu susitarimu visam laikui. Mama buvo sveika, energinga. Neatsimenu jos gulint lovoje dėl kokio nors negalavimo ar ligos. Tik kartą mums buvo įvariusi daug baimės, kai susirgo pūline angliniai ir ant tonzilių susiformavo tokios votys, kad nebe-galėjo nieko pasakyti. Mes bijojome, kad gali uždusti. Ji buvo skubiai nugabenta į ligoninę. Cia labai padėjo sesele dirbanti lietuvié tremtinė M. Baranauskienė. Mama atsidūrė operaciniéje. Įvyko stebuklas! Kol priéjo gydytoja su instrumentais, mama užsikosėjo ir pratrūko abi votys... O tuo metu namuose mes p. Sasnauskienės buvome suklupdyti ant grindų melstis, kad mamai pavyktų operacija ir ji sveika grįztų namo.

Tremtinį gyvenimas žymiai pagerėjo, kai buvo skirta žemės daržams. Mūsų trijų šeimų kooperatyvo mamos, sudėjusios paskutinius vertingesnius daiktus, sugerbėjo nusipirkti viena akimi aklą karvę. Jokių sąskaitų, kas kiek prisiidėjo, nebuvovedama. Buvo bendras gyvybinis reikalus. Kiek mums vienims buvo džiaugsmo! Mes, vaikai, iki tamsos, prispaudę nosis prie lango stiklo, laukėme, kada mūsų mamos parves karvę. Žinojome, kad turésime pieno, sviesto ir dar su-šelpsite pienu kitus. Tai bent! Tas kooperatyvas mus gelbėjo, nes vienai šeimai tokis pirkinys būtų neįkandamas. Dvi moterys (mano mama ir p. Kinčinienė) vis turėdavo „valdišką“ darbelį, o p. Sasnauskienė, augindama mažą dukrelę ir persekiojama širdies priepluolių, dirbo kaip namų šeimininkė. Ji rūpinosi

visais buitiniais reikalais: vaiskais, daržais, valgio virimu, šieno ruošimu, karvės melžimu, vėliau ir vaikų išleidi mu į mokyklą, tvarkos palaikymu namuose. Mama ga-vo darbą Trojicko miestelio siuvykloje siūti kareivių uniformas. Tad ir jai tekdayvo keliauti į darbą tuos keturis kilometrus. Rimas su berniukais žiemomis dažnai mokyklą pasiekdavo slidėmis. Mokykloje buvo labai šalta. Pamokose sédėdavome su paltais, tik juos prasi-segę, kad galėtume rašyti. Gerai, kad mokykla buvo netoli mamos darbovietės. Pas ją atbégdavau žiemą sustingusiais iš šalčio pirštais. Negalėdavau užsisegti palto sagų. Vie-tinės moterys, dirbusios siuvykloje, puldavo kartu su mama trinti man rankas, veidą, kad apšilusi galėčiau keliauti namo. Kelias į namus éjo per miškelį, labai bijodavau užpuoliukų, tad beveik visą kelį bégdavau. Jei išgirsdavau švilpiant, dar sparčiau bégdavau, nes buvo kalbama, kad tai yra vieno piktadario signalas kitam, jog pasiruoštu užpuoli-mui. O pasakojimų apie bai-siausius įvykius buvome pri-siklausę labai daug...

Begyvenant Kirpičikuose, susirgau maliarija. Ta liga peri-odiškai kartojoosi. Pakildavo aukšta temperatūra, smarkiai purtē šaltis, labai greitai nu-silpdavo organizmas. Trečiąją dieną be kitų pagalbos ne-galėdavau apsiversti lovoje, kartais kliedédavau ir nieko neatsimindavau. Po kelių die-nų – vėl sveika. Buvau gydoma kaip ir visi tuo metu: ak-richinu – tokiomis geltonomis tabletėmis, nuo kurių vi-sas kūnas patamsėja. Kaimynai, sutikę mane pajuo-dusių, sakydavo, kad aš atro-dau kaip vaikščiojantis lavo-nas. P. Sasnauskienė man ant krūtinės net buvo pakabi-nusi netoli ese gyvenusios užkalbėtojos laiškelį su mal-domis, kad liga pasitrauktu. Nežinau, kas galiausiai lémē mano pasveikimą.

Saugusius, o vėliau ir vaku-kus, rudenį atšalus orams, vargindavo įvairios priversti-nės talkos: reikėdavo rinkti laukuose po pjūties likusias varpas (man to neteko), rau-ti ir valyti cukrinius runke-lius, kurių lapai jau buvo su-ledėję nuo šalčio, mediniai kastuva-iš vienos krūvos į kitą perpylineti iškultus grūdus, kad jie nesušustų. Ilipė į tuos grūdus basomis kojomis, pa-sišildydavome.

(Bus daugiau)
Vida TONKŪNAITĖ-RAMANAUSKIENĖ
Nuotrauka iš autorės as-meninio albumo

L

Nr. 83 (00)

SPALIO

.b II oīlsqz .m 202

Jonaičių miške vėl aidėjo šūviai

(atkelta iš 4 psl.)

Atgimimo metais žuvusiojo Marcijono sūnūs Vladas Barauskas ir Marcijono žmonos sesuo Stefanija Rybelkienė žuvusiuosius perlaidojo Tirkšlių kapinėse, o jų užkasiomis vėtoje žyrdubėje liko kopltytėlė, žyminti, jog čia pušimtį metų išgulėjo Lietuvos partizanai.

Neturtingas Paventės kaimo gyventojas Antanas Lileika, gimęs 1904 metais, vengdamas NKVD persekiojimui,

1945 metais pasitraukė į mišką. Manoma, kad galėjo dalyvauti kautynėse su saugumiečiais Kundroto dvarelyje Mešelių kaime. Lileika turėjo įsirengęs bunkerį Ramoniškių pamiskėje. Retkarčiai aplankydavo savo kaimynus.

1947 metų sausio 16 dieną jo apsilankymas pas Paventės kaimo gyventoją Rušiną buvo lemtingas. Rušino sūnus, nubėgęs į Vieksnius, pranešė stribams.

Lileika, pamatęs, kad sodyba yra supama, apsiavęs veltinius ir apsvilkęs dvejus kailinius, pradėjo trauktis miško link, bet pačioje pamiskėje, pritrūkus kelių lemtingų metrų, buvo pakirstas kulkų.

Saugumiečiai savo raporte rašė, kad pas žuvusijį rastas šautuvas su 30 šovinių ir keturių granatos.

Partizano kūnas buvo numestas ant grindinio Vieksnių miestelyje. Vėliau ūkininkas Elekšis buvo pavarytas nuvežti Lileikos kūną į Ventos upės pakrauši, vadinančią Postaunyką, ir ten užkasti. Elekšis buvo prigrasintas niekam apie tai nepasakoti.

Sovietmečiu, statant naują tiltą per Ventą ir platinant kelią per Postaunyką, pabiro žmonių kaulai. Matyt, čia buvo užkasta ir daugiau palaikų. Kaulelius surinko kapinių sargė ir palaidojo senosiose Vieksnių kapinėse.

Lileikos išdavikas Rušino sūnus gyveno vienišas, prekiavo „samagonu“ ir neaiškiomis aplinkybėmis buvo rastas Ventos upėje...

1948 metais Mažeikių MGB užvedė bylą „Bičiuliai“ ir pradėjo persekoti Augustino Gerulskio-Bičiulio, gimusio 1927 metais, šešių partizanų būrij. Jo vyrai buvo įsirengęs bunkerį Žemalės kaime pas Klemenienę, kurios vyras kalėjo lageryje. Vėliau partizanai, pasijutę nesaugūs, apsistoję Virkutienės vienkiemyje, Jonaičių kaime.

1951 metų kovo 15 dieną agentui Ūdrai išdavus, Virkutienės sodyba buvo apsupta. Keturi joje buvę partizanai atsišaudydamai traukėsi. Partizanas Bieliauskas-Jūra sužistas į ranką su žmona Biliauskienė sekmingai pasitraukė Pievėnų link į Meškos kojos mišką. Vėliau Bieliauskas įsirengė bunkerį pas Kupliauską Spurganų kaime ant Viešetės upės kranto.

Būrio vadasis Augustas Gerulskis ir partizanas Kostas Girdvainis-Tiesa, gimęs 1928 metais, traukėsi per Jonaičių pušyną ir pateko ant kelyje Tirkšliai–Vieksniai išsidėčiusios pasalos.

Partizanas Girdvainis žuvon netoli kelio stovinčios koplytėlės. Jis buvo netekęs motinos, augo pas Jokubauskus Žemalės miestelyje. 1950 metais gavęs šaukimą į sovietų kariuomenę, Kostas pasikėlė išleistuvės – prisimena Laižuvos miestelio gyventojas Vladas Klemenis, grojės tose išleistuvėse. Kitą rytą Kostas išėjo. Tik ne į kariuomenę – į mišką. Girdvainio kūną stribai įvertė į ant kelio laukianti sunkvežimį, atvilko už kojų, drabužiai buvo suversti ant galvos, nugara nubrozdinta.

Būrio vadui Gerulskui pavyko prasiveržti per kelią, bet už pusės kilometro jis buvo nukautas. Stribai Kostas Pikelis ir Leonas Riauba ginčijosi, kuris iš jų nukovė Gerulskį.

Kaip prisimena Elžbieta Giedriene, jos uošvis leteniškis Valerijonas Giedra buvo pavarytas su rogėmis atvežti nukautą Gerulskį prie sunkvežimio. Gerulskis vilkėjo lietuvišką kario uniformą. Pusė veido buvo apnešta parako.

Abu žuvusieji sunkvežimiui nuvežti nežinoma kryptimi. Mažeikių apskrities stribų štabo viršininko pavaduotojas N. Lisovskis, vėliau ETG gamyklos skyriaus viršininkas, savo prisiminimuose rašė („Pergalės vėliava“, 1987-12-19, Nr. 152): „1950-1952 metų žiemą oper. įgaliotinis vyr. leitenantas Voinovas pranešė, kad Tirkšlių miško vienkiemyje yra Bieliausko vadovaujama gauja. Apie 30-40 žmonių būrys, atvykę automašinomis, ēmė supti sodybą. Iš jos pradėjo šaudyti kulkosvaidis, o mes ant sniego be maskuojančių apsiaustė. Įnirtingame mūšyje nukovėmė tris banditus. Bieliauskui pavyko pabėgti. Mūsų au-

kų nebuvovo“. Kaip matome, ir čia buvo giriamasi, prirašytas darvienas nukautas partizanas.

Įamžintas atminimas

O ši sykį vyko iškilmės. Žmones vos talpino po gaisro atstatyta, dar šviežiu medžiu kvepianti Užlieknės Šv. Mergelės Marijos Magdalietės bažnyčia. Šv. Mišias už žuvusius partizanus aukojo Vieksnių parapijos klebonas Kęstutis Zybartas. Miestelį stebino vėliavų, uniformuotų žmonių ir transporto gausa.

Kolona pajudėjo Jonaičių miško link. Ten, prie pakelės koplytėlės (ją tarpukariu pastatė Letenių kaimo gyventojas Gelžinis, nes toje vietoje buvo radės užkastą lobį), pastatyta atminimo ženkla pašventinė tremtyje užaugęs Vieksnių parapijos kunigas Romuladas Žulpa. Jo keturi broliai kalėjo gulaguose...

Užlieknės moksleiviniai, vadovaujami mokytojos Birutės Ovčinikovos, atliko meninę programėlę, o pagrindinės mokyklos direktoriė Emilija Kersnauskienė pasižadėjo, kad mokykla nepamirš, prižiūrės ir lankys šią vietą.

LLKS Žemaičių apygardos vadasis Steponas Grybauskas pasakojo jaunimui apie rūsių partizanų gyvenimo tikrovę, džiaugėsi ir dekojo, kad nėra pamiršti Tėvynės sūnūs.

Menamų įvykių liudininkė Elžbieta Giedriene pasidalijo prisiminimais, rodė, kurioje vietoje žuvo partizanai Girdvainis ir Gerulskis.

Mažeikių šaulių kuopos saliutas nuaidėjo Jonaičių pušynu, aidu atliepdamas tą dieną, kada čia griaudėjo žūtbūtinės kovos už laisvą Lietuvą šūviai.

Giedojo Mažeikių buvusių tremtinės choras „Atminantis“ (vadovė Zita Gužauskienė). Iškilmėse dalyvavo Telšių, Klaipėdos atstovai, Vieksnių gimnazijos jaunieji šauliai, žuvusiuosius pažinotę kaimynai. Pagal A. Muturo ir A. Ruginio surinktą medžiagą renginį vedė ir apie žuvusiuosius pasakojo Mažeikių kultūros centro renginių vedėjas Paulius Mylė.

LPKTB Mažeikių skyriaus narė I. Reivytienė pakvietė paruoštą vaisių... Rūdeniška saulė buvo dosni pasutinių šiltų spinduliu.

Albertas RUGINIS

Mūsų adresas: Laisvės al. 39,

LT-44309, Kaunas, tel. (8 37)

323 204, faksas (8 37) 323 214.

Indeksas 0117.

El. paštas:

tremtinys@zebra.lt

ILSEKITES RAMYBEJE

Jonas Algirdas Gvildys

1927-2013

Gimė Kauno r. mokytojų šeimoje. Motina buvo Lietuvos Steigiamojo Seimo narė. Šeimoje augo keturi broliai. 1944 m. palikės Jézuitų gimnazijos suolą savanoriu išstojo į gen. P. Plechavičiaus vietinę rinktinę. Tarnavo Marijampolės karo mokykloje. Išformavus rinktinę baigė KTU, tapo Matematikos katedros docentu.

Palaidotas Panemunės kapinėse, Nuosirdžiai užjaučiame sūnų Joną su šeima ir artimuosius.

Bendražygiai

Bronislovas Kaubrė

1932-2013

Gimė Skuodo r. Mosėdžio apyl. pasiturinčių ūkininkų šeimoje. Augo trys broliai, Bronislovas buvo vyriausias. 1949 m. šeima išstremta į Irkutsko sr. Baibinisko r. Aleksandrovsko k. Iš tremties grįžo 1958 m., tačiau apsigyventi Lietuvoje nebuvो leista. Laikinai gyveno Latvijoje, po to Klaipėdoje dirbo statybose. Vėliau persikėlė gyventi į Kuršėnus, dirbo Kuršėnų miškų ūkyje, Kužių TSO. Su žmona Danute užaugino dukterį ir sūnų. Bronislovas buvo aktyvus LPKTS narys, tremtiniai chorai „Tremties varpai“ dainininkas.

Palaidotas Kuršėnų parapijos kapinėse.

Nuosirdžiai užjaučiame žmoną Danutę, dukterį, sūnų ir artimuosius.

LPKTS Kuršėnų filialas

Užjaučiame

Mirus mokytojai, buvusiai tremtinėi
Birutėi Žemaitytė-Arlauskienei

nuosirdžiai užjaučiame artimuosius.

Buvę Lyduokių aštuonmetės mokyklos mokiniai

Nuosirdžiai užjaučiame LPKTS Vilniausskyriaus pirmininką Petrą GVAZDAUSKĄ, dėl mylimo brolio Jono mirties. Netekties skausmą tesumažina šviesus jo prisiminimas.

LPKTS Vilniaus skyrius

Skelbimai

Spalio 20 d. (sekmadienį) 10 val. Rietavo urėdijos Girėnų girininkijos Šilų miške pagerbssime kovose už Lietuvos laisvę žuvusius partizanus. Bus aukojamos šv. Mišios, šventinamas atstatytas paminklinis kryžius bei restauruota partizanų žeminė. Po minėjimo vaišinsimės kareiviška koše.

Dalyvių lauksite kelio Vilnius-Klaipėda 252 km prie kavinės „Arménija“, bus nuorodos į bunkerio vietą.

Kiek dar kentėsime mūsų vertybų niekinimą

(atkelta iš 2 psl.)

Bet laukti tikriausiai reikės ilgai. Mat viskas bus daroma viešai, bet ciniškai medžiaginiams, bei prieš mūsų principingą Prezidentę Dalią Grybauskaitę. Ji kaltinama dėl visko. Seimo pirmininko postas užvaldytas, valstybės patriotai ir pati šalies vadovė juodinama. Kiek dar kentėsime viešą cinizmą ir mūsų vertybų niekinimą?

da dabar suteikia kasdien po keliasdešimt kartų, vadina nuliais ir melagiais bei veidmainiais, bei prieš mūsų principingą Prezidentę Dalią Grybauskaitę. Ji kaltinama dėl visko. Seimo pirmininko postas užvaldytas, valstybės patriotai ir pati šalies vadovė juodinama. Kiek dar kentėsime viešą cinizmą ir mūsų vertybų niekinimą?

Ingrida VĖGELYTĖ

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

LPKTS puslapis internte: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sask. Nr.LT18 70440600 0425 8365, AB „SEB“ bankas.

Redaktorė

Jolita Navickienė

Redakcija:

Dalia Maciukevičienė,

Vesta Milerienė,

Rasa Duobaitė-Bumbuliene

Mūsų adresas: Laisvės al. 39,

LT-44309, Kaunas, tel. (8 37)

323 204, faksas (8 37) 323 214.

Indeksas 0117.

El. paštas:

tremtinys@zebra.lt

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos

netekėjų atspindžiai“ remia

„Spausdino spaustuvė UAB

„Rinkos aikštė“, Josvainių g. 41,

Kėdainiai

Ofsetinė spauda 2 sp. lankai.

Kaina 2 Lt

Tiražas 3600. Užs. Nr.

Senjorai nenuobodžiauja

Jau penkioliktąjį rudenį Medardo Čiobato Trečiojo amžiaus universiteto (TAU) Kauno apskrities filialas praverė duris aktyviems ir žinių ištroškusiems studentams. Istorinė Kauno igulos karininkų ramovė vos talpino susirinkusiuosius.

Vieni senjorai skundžiasi vienatve, kiti neturi laiko nuobodžiauti. Šio universiteto studentai aktyviai lanko paskaitas, dažnas mokosi keiliuose fakultetuose.

Džiugu, kad TAU filialai veikia ne tik didžiuosiuose miestuose, bet ir mažesniuose miesteliuose. Kaip sakė TAU Kauno apskrities filialo vadovė nenuilstančioji Janina Andriušienė, „pagrindinis universiteto tikslas – raginti

damasis, kiek daug norinčiųjų studijuoti.

Pasveikinti studentus senjorus atvyko šio universiteto globėja, LR Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė. Prisimindama kūrimosi pradžią Seimo narė sakė, kad tuo met netikėjusi, jog universitetas tiek gyvuos, o štai ir penkioliktus metus skaičiuoja... Iteikdama Padėkos raštą J. Andriušienei nuo LR Seimo pirmininko pavaduotojos Ireneos Degutienės V.V. Margevičienė pasidžiaugė senjorais:

„Savo pavyzdžiu parodėte jaunimui, kad mūsų tauta nepaprasta. Kokios gilios šaknys, tom šakelėm verta augti“.

Kauno miesto savivaldybės vicemeras Vytautas Vasilenka perskaite mero And-

Mokslo metų pradžios šventėje koncertavo Kauno berniukų ir jaunuolių choras „Varpelis“ ir moterų vokalinis ansamblis „Guboja“

Kairėje – Trečiojo amžiaus universiteto Kauno apskrities filialo vadovė Janina Andriušienė ir Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė

mokytis visą gyvenimą ir skinti bendradarbiauti vyresnio amžiaus žmones“. Visi organizavimo rūpesčiai gula ant Janinos pečių. Tai ji susitinka su fakultetų dekanais, rūpinasi patalpomis studentų paskaitoms.

Kaip ir dera, naujų mokslo metų pradžioje sugiedotas valstybės himnas. Jį atliko Kauno berniukų ir jaunuolių choras „Varpelis“, vadovaujamas Ksavero Plančiūno, kartu su moterų vokaliniu ansambliu „Guboja“, vadovaujamu Aleksandru Danutės Žiedelienės.

Nuo stabų koncertą dovanotojo Vytauto Didžiojo universitetu Muzikos akademijos studentai. Solistams akompanavo pianistė, pedagogė docentė Audronė Eitmanavičiutė. Kauno Šv. Arkangelo Mykolo (Igulos) bažnyčios kapelionas kpt. Tomas Karklys palaimino naujų mokslo metų pradžią, stebė-

riaus Kupčinsko sveikinimą ir universiteto Kauno apskrities filialo vadovei J. Andriušienei įteikė pasidabruotą burmistro Jono Vileišio medalį. Nesutrikusi nuo gražių žodžių ir puikaus įvertinimo jি ir juokaudama, bet rūmtai, puolė vicemerą prašydamas (nemokamai) patalpų studentams.

Jei susidomėsite paskaitomis, tvarkaraščius rasite internete. Kauniečiai gali pasižiūrėti tokiu adresu: facebook.com/TAUKAUNAS. Spalio mėnesį jau vyksta literatūros, dailės ir teologijos paskaitos, teisės paskaitos prasidės spalio 9, 23 dieną (kas antro trečadienį 17 val. Maironio g. 27). Istorijos, Sveikos gyvensenos, Europos studijų ir tarptautinių santykių fakultetų paskaitos – spalio pabaigoje, sekitė informaciją internete.

Audronė KAMINSKIENĖ

damasis, kiek daug norinčiųjų studijuoti.

Pasveikinti studentus senjorus atvyko šio universiteto globėja, LR Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė. Prisimindama kūrimosi pradžią Seimo narė sakė, kad tuo met netikėjusi, jog universitetas tiek gyvuos, o štai ir penkioliktus metus skaičiuoja... Iteikdama Padėkos raštą J. Andriušienei nuo LR Seimo pirmininko pavaduotojos Ireneos Degutienės V.V. Margevičienė pasidžiaugė senjorais:

„Savo pavyzdžiu parodėte jaunimui, kad mūsų tauta nepaprasta. Kokios gilios šaknys, tom šakelėm verta augti“.

Kauno miesto savivaldybės vicemeras Vytautas Vasilenka perskaite mero And-

Televizijos programa

spalio 14–20 d.

LRT

Pirmadienis, spalio 14 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 Visi namie (k.). 10.30 „Žinių riteriai ir damos“ (k.). 11.45 Žingsnis po žingsnio. 12.00 „Namelis prerijose“ Ser. 13.00 Stilius (k.). 13.55 Laibadiena, Lietuva. 15.50 „Vienna byla dviem“ Ser. 17.00 „Kobra 11“ Ser. 18.00 Šiandien. 18.45 Keliai. Mašinos. Žmonės. 18.55 „Rojus Lietuvoj“ Ser. 19.30 Nacionalinė paieškų tarnyba. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.00 Dėmesio centre. 21.30 Teisė žinoti. Pertr.- 22.00 „Perlas“. 22.30 Vakaro žinios. 23.00 „Pilietus Havelas“ Dok.f. 2008. Čekija. 0.00 „Vienna byla dviem“ (k.). 1.15 Dėmesio centre (k.).

Antradienis, spalio 15 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 „Auksinis balsas“ (k.). 12.00 „Namelis prerijose“ Ser. 13.00 Nacionalinė paieškų tarnyba (k.). 13.55 Laibadiena, Lietuva. 15.50 „Vienna byla dviem“ Ser. 17.00 „Kobra 11“ Ser. 18.00 Šiandien. 18.45 Keliai. Mašinos. Žmonės. 18.55 „Rojus Lietuvoj“ Ser. 19.50 Pasaulio futbolo čempionato atranka. Lietuva – Bosnija/Hercegovina. Pertr.- „Perlas“, Panorama. 22.00 „Perlas“. 22.05 Dėmesio centre. 22.30 Vakaro žinios. 23.00 „Prisikėlės faras“ Ser. 0.00 „Vienna byla dviem“ (k.). 1.15 Dėmesio centre (k.).

Trečiadienis, spalio 16 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 „Šok“ (k.). 12.00 „Namelis prerijose“ Ser. 13.00 Ryto suktinis su Z. Kelmickaitė (k.). 13.55 Laibadiena, Lietuva. 15.50 „Vienna byla dviem“ Ser. 17.00 „Kobra 11“ Ser. 18.00 Šiandien. 18.45 Keliai. Mašinos. Žmonės. 18.55 „Rojus Lietuvoj“ Ser. 19.30 Bėdu turgus. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.00 Dėmesio centre. 21.30 Lietuva gali. Pertr.- 22.00 „Perlas“. 22.30 Vakaro žinios. 23.00 „Prisikėlės faras“ Ser. 0.00 „Vienna byla dviem“ (k.). 1.15 Dėmesio centre (k.).

Ketvirtadienis, spalio 17 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 „Rojus Lietuvoj“ (k.). 11.00 Istorijos detektyvai (k.). 12.00 „Namelis prerijose“ Ser. 13.00 Ryto suktinis su Z. Kelmickaitė (k.). 13.55 Laibadiena, Lietuva. 15.50 „Vienna byla dviem“ Ser. 17.00 „Kobra 11“ Ser. 18.00 Šiandien. 18.45 Keliai. Mašinos. Žmonės. 18.55 „Rojus Lietuvoj“ Ser. 19.30 Klaidos kaina. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.00 Dėmesio centre. 21.30 Specialius tyrimas. Pertr.- 22.00 „Perlas“. 22.30 Vakaro žinios. 23.00 „Ledinukas“ Trileris. 2005. JAV. S. 1.05 „Vienna byla dviem“ (k.). 2.20 Dėmesio centre (k.).

Penktadienis, spalio 18 d.

6.00 Labas rytas, Lietuva. 9.00 „Kobra 11“ (k.). 10.00 „Rojus Lietuvoj“ (k.). 11.00 Specialius tyrimas (k.). 12.00 „Namelis prerijose“ Ser. 13.00 Klaidos kaina (k.). 13.55 Laibadiena, Lietuva. 15.50 „Vienna byla dviem“ Ser. 17.00 „Kobra 11“ Ser. 18.00 Šiandien. 18.45 Keliai. Mašinos. Žmonės. 19.00 Lietuvos tūkstantmečio vaikai. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.00 Duokim garo! Pertr.- 22.00 „Perlas“. 23.00 Durys atsidaro. 23.30 „Detektivė King“ Ser. 0.30 „Vienna byla dviem“ (k.).

Šeštadienis, spalio 19 d.

6.00 Emigrantai (k.). 7.00 Bėdu turgus (k.). 7.45 Nacionalinė paieškų tarnyba (k.). 8.30 Gimtojiemė. 9.00 Animacija. 10.00 Linksmojo knyga. 10.30 Ryto suktinis su Z. Kelmickaitė. 11.30 Septynios Kauno dienos. 12.00 „Attenborough kelionė“ Dok.f. 2010. D. Britanija. 13.00 „Inspektorius Luisas“ Ser. 15.00 Istorijos detektyvai. 16.00 Žinios. 16.10 Sveikinimų koncertas. 18.30 „Žinių riteriai ir damos“ 19.50 Visi namie. 20.25 „Perlas“. 20.30 Panorama. 21.00 „Auksinis balsas“ 23.00 „Avinėlių tylėjimas“ Siaubo trileris. 1991. JAV. S. 1.25 „Attenborough kelionė“ (k.).

Sekmadienis, spalio 20 d.

6.00 Popietė su A. Čekuoliu (k.). 6.30 Šventadienio mintys. 7.00 Ryto suktinis su Z. Kelmickaitė (k.). 8.00 Girių horizontai. 8.30 Kaimo akademija. 9.00 Animacija. 10.00 Gustavo enciklopédija. 10.30 „Brolių Grimo pasakos. Sumanis sodietė“ Ser. 11.45 Klausinėlis.lt. 12.00 „Afrika. Ateitis“ Dok. 13.00 „Mis Marpl. Žmogžudystė klebonijoje“ Ser. 15.00 Krepšinės. LKL čempionatas. Siauliu „Šiauliai“ – Prienų „Tonių“ Pertr.- 16.00 Žinios. 17.00 Popietė su A. Čekuoliu. 17.30 Stilius. 18.30 „Šok“ 20.30 Panorama. 20.45 Savaitė. 21.15 „Tomo Krauno afera“ Rom. krim. komedija. 1999. JAV. 23.20 „Mis Marpl. Žmogžudystė klebonijoje“ (k.).

LRT kultūra

Pirmadienis

8.05 „Brolių Grimo pasakos. Erškėtrotė“ Ser. 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Septynios Kauno dienos. 12.00 Kine kaip kine (k.). 12.25 „Faktas“ (k.). 13.55 Mylėti ir atleisti. Monsinjoras K. Vasiliauskas. 14.30 Šventadienio mintys. 15.00 Taikomosios dailės šviesa (k.). 15.35 Lietuviškų vaikų knygų iliustruotojai (k.). 16.20 Laba diena, Lietuva (k.). 17.40 Žinios (k.). 18.00 Trembita. 18.15 „Už borto“ Rom. komedija. 1987. JAV. 20.10 Spektaklis. I. Villquist. „Helverio naktis“ 22.00 „Samdomo žudiko dieuforia“ Trileris. 1991. JAV. 23.30 Panorama (k.). 0.00 „Tiekos kryžkelės“ (k.). 1.00 Renkasi geriausieji (k.).

Antradienis

8.05 „Namelis prerijose“ Ser. 8.50 Trembita (k.). 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Durylsatsidaro. 11.55 „Helverio naktis“ 13.40 „Mocarto obuoliai“ (k.). 14.55 Kultūros savanoriai (k.). 15.25 „Tiesos kryžkelės“ (k.). 16.20 Laibadiena, Lietuva (k.). 17.40 Žinios (k.). 18.00 Vilniaus albumas. 18.15 Animacija. 18.45 Lietuvos vaikai priprasto. 100 pirminkavimo dienų. 19.10 „Be sienų“ Dainuojanti Europa“ Dok.f. 2013. Nyderlandai. 20.00 Septynios Kauno dienos. 20.30 Visi namie. 21.00 Lietuviškų vaikų knygų iliustruotojai. A. Steponavičius. 21.35 Prisiminkime. 21.45 Posūkiai su V. Gerulaičiu. 22.30 „Lemtingi metai“ Dok. 23.00 Naktinis ekspresas. 23.30 Panorama (k.). 0.00 „Pilietus Havelas“ Dok.f. 2008. Čekija. 1.00 Muzikos pasaulio žvaigždės. Operinės muzikos permai.

Trečiadienis

8.05 „Namelis prerijose“ Ser. 8.50 Vilniaus albumas (k.). 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Naktinis ekspresas (k.). 12.00 Ope-ra „Trubadūras“ (k.). 14.10 Posūkiai su V. Gerulaičiu (k.). 15.00 Tarpparlamentinė Europos Sajungos ekonomikos ir finansų valdybos konferencija. Ižanginė dalis. 17.30 Visi namie. 18.00 Rusų gatvė. 18.15 Linksmojo knyga. 18.45 Estrados klasikos vaka-ras. 20.00 Istorijos detektyvai. 20.45 ...formatas. Poetas A. Marčėnas. 21.00 Elito kinas. „Šviesiai žydrį langai“ Drama. 2006. Lenkija. 22.35 Pasaulio kultūros paveldo objektais Japonijoje. 23.00 Naktinis ekspresas. 23.30 Panorama (k.). 0.00 „Helverio naktis“ (k.).

Ketvirtadienis

8.05 Kultūros savanoriai (k.). 8.30 Tarpparlamentinė Europos Sajungos ekonomikos ir finansų valdybos konferencija. I dalis. Konferencijos tikslas ir vizija. 10.00 Naktinis ekspresas (k.). 10.30 Konferencija. II dalis. Tinkamos pokrizinės ekonomikos valdybos struktūros įtvirtinimas ES. 12.30 Konferencija. Spaudos konferencija. 13.00 Lietuviškų vaikų knygų iliustruotojai (k.). 13.35 Prisiminkime (k.). 13.45 Istorijos detektyvai. 14.30 Konferencija. III dalis. Bankų sąjunga ir finansų sektoriaus integracija ES. 16.05 „Petras Kudaba (1924–2006). Advokato etikos saugotojas“ (k.). 16.30 Konferencija. IV dalis. Biudžeto konsolidacija ir struktūrinės reformos Europoje. Iaimėjimai ir perspektyvos. 18.00 Menora. 18.15 Animacija. 18.45 „Žinių riteriai ir damos“ 19.45 Japonų mokslo avangardas. 20.00 Durys atsidaro. 20.30 Taikomosios dailės šviesa. 21.00 Kultūros savanoriai. 21.35 Prisiminkime. 21.45 Legendos. 22.30 Lietuvių kinas trumpai. 22.50 Prisiminkime. 23.00 Naktinis ekspresas. 23.30 Panorama (k.). 0.00 Elito kinas. „Šviesiai žydrį langai“ (k.).

Penktadienis

8.05 „Namelis prerijose“ Ser. 8.50 Menora (k.). 9.00 Labas rytas, Lietuva (k.). 11.30 Naktinis ekspresas (k.). 12.00 „Oidipas karalius“ (k.). 14.15 Lietuvos vaikai pristato. 100 pirminkavimo dienų. 14.40 Muzikos pasaulio žvaigždės (k.). 15.05 Lietuvių kinastrumai (k.). 15.30 Legendos (k.). 16.20 Laibadiena, Lietuva (k.). 17.40 Žinios (k.). 18.00 Vilniaus sąsiuvinis. 18.15 Gustavo enciklopėdija. 18.45 Lietuvių dokumentika. 19.40 „Dr. Algimantas Dziegoraitis (1939–2007). Advokatas mokslininkas“ 20.00 Jono Meko filmų retrospektyva. Dienoraščiai, pastabos ir eskizai, arba Waldenės. 21.25 Pasaulio kultūros paveldo objektais Japonijoje. 21.45 Linija, spalva, forma. 22.30 Džiazo vaka-ras. XIX tarptautinis Klaipėdos pilies džiazo festivalis. 23.30 Panorama (k.).